

Vastaus kirjalliseen kysymykseen puronvarsien metsäluonnon suoje- lusta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Jenni Pitkon /vihr ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 272/2019 vp:

Mitä hallitus tekee turvatakseen luonnon monimuotoisuuden kannalta keskeiset metsien puronvarsien elinympäristöt ja

mihin toimiin hallitus ryhtyy, jotta Metsäkeskuksen uusi tulkinta ei johda elinympäristöjen tuhoutumiseen?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Keskustelu metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisesta ja metsälain erityisen tärkeiden elinympäristöjen säilymisestä on viime aikoina ollut vilkasta. Maa- ja metsätalousministeriö arvioi parhaillaan vuonna 2014 uudistunutta metsälakia (1093/1996). Työssä kootaan myös näkemys monimuotoisuuden säilyttämisen onnistumisesta.

Metsälain tarkoituksena on sen 1 §:n mukaan edistää metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä siten, että metsät antavat kestävästi hyvän tuoton samalla, kun niiden biologinen monimuotoisuus säilytetään. Tätä täydentää lain 10 §, jonka 1 momentin mukaan metsiä tulee hoitaa ja käyttää siten, että turvataan yleiset edellytykset metsien biologisen monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen säilymiselle. Muut mainitun pykälän säännökset koskevat erityisen tärkeitä elinympäristöjä (jäljempänä metsälain 10 § -kohteet). Biologisen monimuotoisuuden säilyttäminen on ollut 1.1.1997 voimaan tulleen metsälain koko voimassaolon ajan yksi osakokonaisuus lain täytäntöönpanossa. Muutoslain, joka tuli voimaan 1.1.2014, esitöissä todetaan, että lain uudistamisen yhtenä tavoitteena on täydentää metsälain mukaisten erityisen tärkeiden elinympäristöjen muodostamaa verkostoa.

Luonnon monimuotoisuuteen liittyvistä metsälain säännöksistä on kuluneiden yli 20 vuoden aikana ollut erilaista käytäntöä ja tulkintaa. Tätä ei voi kokonaan välttää, sillä elinympäristöjen ominaispiirteet ovat erilaisia ja käytännön tilanteet vaihtelevat paljon, joten toimintaa kaikissa tilanteissa ja kaikilla kohteilla ei voida laissa yksiselitteisesti määritellä. Metsälain soveltamista ja tulkintaa ei saa kuitenkaan missään tilanteessa muuttaa siten, että sen seurauksena lain tarkoitus ei enää toteutettaisi.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 272/2019 vp

Metsälain 10 § -kohde tulee turvata aina riippumatta siitä, onko se kirjattu Suomen metsäkeskuksen aineistoon. Yksikään kriteerit täyttävä kohde ei ole lain suojan ulkopuolella. Ei siis ole merkitystä sillä, sisältyykö se Metsäkeskuksen ylläpitämään paikkatietoaineistoon vai ei. Metsälain 10 § -kohteita koskeva aineisto on siten luonteeltaan erilainen kuin luonnonsuojelulain luontotyyppiaineisto. Luonnonsuojelulain (1096/1996) luontotyypeistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee aina päätöksen alueen rajauksesta, minkä jälkeen täsmällisesti määritetylle alueelle tulee luontotyyppin ominaispiirteisiin liittyvä muuttamiskielto. Metsälain 10 § -kohteista ei tehdä päätöksiä, vaan kohteet tulee metsälain mukaan säilyttää metsien käsittelyssä aina.

Metsälain 10 §:ssä määritellään seitsemän elinympäristöryhmää, joilla erityisesti turvataan metsäluonnon monimuotoisuutta. Näiden elinympäristöjen kartoitus aloitettiin lain tultua voimaan vuonna 1997. Vuonna 2004 päättyneen erilliskartoituksen tavoitteena oli auttaa metsänomistajia erityisen tärkeiden elinympäristöjen tunnistamisessa. Kartoituksessa syntynyt aineisto kertoo ensi sijassa siitä, missä todennäköisesti on metsälain 10 § -kohde. Kohteen luokitus metsälain 10 § -kohteeksi todetaan joko metsälain 14 §:n mukaisen metsänkäyttöilmoituksen käsittelyn yhteydessä tai muun hallintotoimen yhteydessä. Metsäkeskuksen metsälain 10 § -kohteiden aineisto ei siis sellaisenaan kerro niiden määrää tai pinta-alaa. Kun kartoitus valmistui vuonna 2004, kartoitettujen metsälain 10 § -kohteiden kokonaismäärä oli 95 922 kpl. Aineistoa on tämän jälkeen jatkuvasti täydennetty ja päivitetty metsäsuunnittelun ja tarkastustoiminnan yhteydessä. Loka-kuussa 2019 metsälain 10 § -kohteita oli Suomen metsäkeskuksen ylläpitämässä tietokannassa yhteensä 122 076 kappaletta, joista metsälain pienvesielinympäristöihin luokiteltavia puronvarsi-kohteita oli noin 28 300 kappaletta.

Suomen metsäkeskus on päivittänyt metsälain 10 § -kohteita tietokantaansa vuoden 2018 alusta entistä systemaattisemmin. Tietohuoltotyöhön ryhdyttiin, sillä hallinnon digitalisointi ja sähköinen asiointi edellyttävät aiempaa tarkempaa tietoa luontokohteista. Kohteiden suuren määrän vuoksi mittavan hankkeen tavoitteena on ollut korjata aineiston virheitä, poistaa alueellisia eroja ja parantaa aineiston laatua. Aineiston tasalaatuisuudella on pyritty turvaamaan myös metsänomistajien ja toimijoiden yhdenvertaisuutta. Tarkentuneen luonto- ja paikkatiedon avulla pystytään monimuotoisuus huomioimaan metsien käytössä entistä paremmin.

Tietohuoltotyössä huomioitiin myös metsälain 10 §:n säännöksiin vuonna 2014 tehty muutos, jonka mukaan metsälain 10 § -kohteiden on aina oltava joko pienialaisia tai metsätaloudellisesti vähämerkityksellisiä. Uudet vaatimukset ovat vähentäneet pinta-alaltaan laajojen kohteiden määrää aineistossa. Tarkasteltavan aineiston kohteista noin 600 hehtaaria on siirtynyt luonnonsuojelulain alaiseen rauhoitukseen. Kaavoituksen takia osa kohteista on poistunut metsälain vaikutuspiiristä, ja kyseiset kohteet on siksi poistettu Suomen metsäkeskuksen aineistosta. Aineistoon on vuosien varrella myös lisätty uusia metsälain 10 § -kohteita.

Tietohuoltotyössä metsälain 10 § -kohteiden luokittelu on tarkentunut, mikä on aiheuttanut muutoksia pienvesikohteiden määriin. Muutoksista merkittävin on ollut pienvesikohteiden siirtymi

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 272/2019 vp

nen toiseen metsälain 10 §:n elinympäristötyyppiin, kuten esimerkiksi lehdoksi. Osa pienvesikohdeista on siirtynyt metsävaratiedoissa luokkaan muu tärkeä elinympäristö. Tietohuoltotyön yhteydessä sellaisia pienvesielinympäristöjä, joiden ominaispiirteet eivät ole olleet metsälain mukaisia, on poistettu tietokannasta. Osa aineistosta poistetuista kohteista on menettänyt luontoarvonsa esimerkiksi myrskytuhon seurauksena.

Puronvarsien lähiympäristöjen kartoittamisessa on käytetty olosuhteisiin sekä myös parhaaseen saatavilla olevaan tietoon pohjautuvaa harkintaa esimerkiksi siitä, miten leveiksi säästettävät suojavyöhykkeet puron varrella on edellytetty. Uudet tutkimukset tuovat esiin eroja aiempaan käsitykseen keinoista, joilla luonnon monimuotoisuutta voidaan tehokkaimmin turvata. Uusi tieteellinen tutkimus ei poista kuitenkaan sitä tosiseikkaa, että monimuotoisuuden säilyttäminen on edelleen metsälain tärkeä tavoite.

Metsälain 10 § -kohteita turvataan metsälailla. Metsien biologista monimuotoisuutta turvataan laajimmilla pinta-aloilla jokapäiväisessä metsänhoidossa. Monimuotoisuuden turvaamisessa metsänomistajien vapaaehtoinen sitoutuminen metsäsertifiointiin on tärkeää. Talousmetsien luonnonhoitoon metsänomistajia kannustetaan monin tavoin neuvonnalla ja metsänhoitosuosituksilla. Laajempia vapaaehtoisuuteen perustuvia monimuotoisuutta turvaavia sekä luonnonhoidollisia toimia rahoitetaan metsätalouden ympäristötuella. Arvokkaita alueita on mahdollista saada myös määräaikaiseen tai pysyvään suojeluun. On tärkeää, että neuvontaan, koulutukseen ja myös vapaaehtoisen sekä lain edellyttämän suojelun rahoittamiseen turvataan riittävät resurssit.

Metsälain 24 §:n mukaan metsälain täytäntöönpanon johto ja valvonta kuuluu metsätalousasioissa toimivaltaiselle ministeriölle. Maa- ja metsätalousministeriö käy yhdessä Suomen metsäkeskuksen kanssa läpi nykyiset tulkintasuositukset, jotta mahdolliset päivitystarpeet voidaan todeta ja ohjeita tarvittaessa tarkentaa. Kuten edellä on todettu, metsälain arviointi on parhaillaan käynnissä. Työssä kootaan myös näkemys monimuotoisuuden säilyttämisen onnistumisesta, minkä jälkeen analysoidaan tarvittavat jatkotoimet.

Helsingissä 13.11.2019

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä